

О. М. КОСТЕНКО – ВИДАТНИЙ ПРАВознаВЕЦЬ

Наукове співтовариство 4 жовтня 2019 року відзначило 70-річчя доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, Заслуженого діяча науки і техніки України, завідувача відділом проблем кримінального права, кримінології та судоустрою Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України Костенка Олександра Миколайовича.

Упродовж понад сорока років Олександр Миколайович залишається непересічною особистістю в науці – студентом, який цитував Гегеля у курсовій роботі, здобувачем кандидатського ступеня, який не боявся відповідати на питання «Що таке злочин?», маститим академіком Національної академії правових наук, який не спочиває на лаврах і продовжує наукові пошуки, втілюючи оригінальні філософські та соціологічні підходи у праворозуміння.

Перш за все, хочемо щиро привітати ювіляра, побажати йому здоров'я, фізичного та інтелектуального довголіття, нових творчих звершень! Ця подія є значимою не тільки для вчених-юристів, але й для всіх, чия діяльність пов'язана з нормотворчістю, практичною реалізацією права і побудовою інституційного правового середовища.

Нам пощастило, що якийсь час ми працюємо разом з ним. Інтелегентний, завжди коректний, енциклопедично освічений, толерантний до іншої думки, але в той же час наполегливий і переконливий у просуванні своїх наукових поглядів - якості, які характеризують ювіляра.

Виступи О. М. Костенка приносять величезне задоволення, де б вони не відбувалися, – на конференціях, семінарах, засіданнях спеціалізованих рад. Відмінною його є незмінний творчий підхід до оцінки найрізноманітніших обговорюваних проблем – від неправомірної поведінки людей до функціонування державних інститутів влади, від аналізу конкретної норми права до методології науки.

Олександр Миколайович – творчий учений, допитливий та далекоглядний. Автор близько п'ятисот наукових праць, безлічі наукових рецензій, висновків та коментарів, відомих як в Україні, так і за її межами. Немає необхідності детально характеризувати його наукові розробки, але на головному хотілося б зосередити увагу, оскільки не завжди за науковою риторикою вбачається глибина творчого пошуку, яка властива роботам О. М. Костенка.

Ним започатковано новий методологічний підхід до розуміння натуралістичної природи деструктивних явищ і процесів суспільного життя, розроблено не одну теорію боротьби із злочинністю, постійно надихаєте наукову спільноту до переосмислення нормативізму, породжуєте сумніви у правильності правових догм, стимулюєте креативне мислення та інновації.

Хотілося б акцентувати увагу, як нам здається, на найбільш важливих питаннях, що незмінно піднімаються академіком О. М. Костенко і на які він

дає відповідь у своїх роботах, а саме: чому право не ефективне і не вирішує ті завдання, які воно покликане вирішити; чому державні органи влади та управління не можуть домогтися хоча б видимих результатів у своїй роботі; чому зростає кримінальна активність населення, незважаючи на вживані заходи кримінальної репресії та нескінченні інституційні реформи правоохоронної та судової систем? Ці та інші життєво важливі питання обговорюються ним з твердим розумінням причин деструктивних процесів, що відбуваються у суспільстві.

Головною ідеєю вченого в рамках обґрунтованої ним теорії **соціального натуралізму** і «трьох природ» є визнання існування соціальної природи, яка існує за своїми **законами**. Він стверджує, що соціальні явища є «третьою» природою, яка має свої природні закони для існування, відмінні від фізичних і біологічних законів. Таким чином, світоглядний принцип соціального натуралізму, обґрунтований О. М. Костенко, полягає у визнанні того, що: 1) соціальне життя людей має узгоджуватися із законами природи; 2) ці закони не є законами фізичної чи біологічної природи, вони є законами соціальної природи; 3) воля і свідомість людей є засобами пізнання законів соціальної природи й узгодження із ними людського життя у суспільстві.

О. М. Костенко пропонує теорію «верховенства законів соціальної природи», згідно з якою суспільне життя людей засноване на верховенстві законів соціальної природи, а роль волі і свідомості людей полягає у тому, що вони є засобами пристосування людей до законів соціальної природи, які діють у суспільстві саме через волю і свідомість людей.

Саме у світлі принципу соціального натуралізму, на думку О. М. Костенка, повинно вирішуватися «основне питання юриспруденції», аби можна було отримати правильну відповідь на запитання «що є першоджерелом права». Соціальний натуралізм, стверджує вчений, є методологічним принципом юриспруденції, а «соціально-натуралістична» юриспруденція є протилежною «соціально-позитивістській» юриспруденції.

Внесок у науку кримінального права та кримінологію академіком О. М. Костенком важко переоцінити. Будучи одним з фундаторів цього вітчизняного наукового напрямку, він значно розширив кордони традиційного розуміння предмета кримінального права, кримінології та практики протидії злочинності.

«Не все так погано, як насправді!» Цю фразу ми вперше почули під Олександром Миколайовича багато років тому. І не раз задумувалися, наскільки глибоко вона відображає його характер, настрої, спосіб мислення – критичний, як і належить вченому, іронічний – притаманний людині мудрій і завбачливій, скептичний, що характеризує його як справжнього інтелігента. Його відзначає прискіпливість у деталях, що вкрай потрібна кожному юристу, та, водночас, здатність до глибоких узагальнень і передбачень, яка відображає не лише природну мудрість, але й багатий життєвий, професійний, громадянський досвід.

У нашій уяві позитивний світлий образ ювіляра чудово доповнюється неформальною стороною його особистості. Ми знаємо О. М. Костенку як відкрити, світлу, високоерудовану **Людину** з тонким почуттям гумору, вмінням дружити, душевно спілкуватися у неформальній обстановці, насолоджуватися життя у всіх його проявах. Ви гостинний господар, прекрасний організатор, запальний танцюрист, справжній естет, улюблениць жінок, ідейний натхненник для молоді.

Не вистачає слів, щоб описати усі притаманні О. М. Костенку чесноти, охарактеризувати усі яскраві його риси, які є прикладами для наслідування.

Вельмишановний та дорогий Олександр Миколайовичу!

З нагоди Вашого славного ювілею прийміть наші найщиріші вітання та найкращі побажання. Хочемо Вас бачити завжди здоровим і веселим, радісним та сповненим оптимізму. Нехай у Вашій світлій голові зрійуть нові задуми, що втілюються в життя! Нехай минають Вас негаразди і клопоти!

Бажаємо Вам ще багато років плідної праці на науковій та педагогічній ниві, бути потрібним своїм рідним, друзям, колегам, не втрачати цікавості до життя у всіх його проявах. Зичимо, щоб ще багато років доля буде прихильною до Вас! Нехай талановиті учні розвивають у юридичній науці Ваші ідеї Культури і Просвітництва!

Тож нехай добро душі, яке Ви вклали у кожного учня та юриспруденцію, пустить міцне коріння. Невпинного руху вперед – тільки так відкриваються нові горизонти наукового пізнання! Нехай Ваша невичерпна енергія, оптимізм і надалі будуть постійними супутниками, а хороші новини приємно дивують Вас, доля хай буде прихильною, даруючи радість життя, незрадливу удачу, вірних і надійних друзів та однодумців, а у Вашому домі панує мир, любов, затишок, злагода, добробут та лунає дзвінкий сміх внуків, у серці живе доброта!

З роси й води Вам, на многії та благії літа! Хай завжди береже Вас Господь та прихильними будуть добрі люди! Нехай Ваш життєвий шлях буде сповнений світлою радістю та щасливими роками!

Безмежна шана Вам, Олександр Миколайовичу, і низький уклін!

ДО ЮВІЛЕЮ АНАТОЛІЯ ЮРІЙОВИЧА БАБАСКІНА

Колектив Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України вітає Анатолія Юрійовича Бабаскіна, вченого-правознавця, фахівця з цивільного права, доктора юридичних наук, старшого наукового співробітника, з ювілеєм – 55-літтям від дня народження.

А. Ю. Бабаскін народився у 1964 р. у м. Києві в сім'ї науковців. У 1990 р. він з відзнакою закінчив юридичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (нині – Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Трудову діяльність розпочав у Інституті держави і права АН УРСР (тепер – Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України) у серпні 1990 р. За час роботи у Інституті пройшов шлях від стажиста-дослідника до завідувача відділу проблем цивільного, трудового і підприємницького права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

У березні 1997 р. захистив у спеціалізованій вченій раді Київського національного університету імені Тараса Шевченка дисертацію на тему «Актуальні проблеми правового регулювання зайнятості населення в Україні» і отримав науковий ступінь кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.05. У травні 2013 р. А. Ю. Бабаскіну було присвоєно вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності 12.00.03. Згодом, у березні 2019 р. захистив у спеціалізованій вченій раді Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України дисертацію «Кредитні відносини у цивільному праві України» і отримав науковий ступінь доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03.

А. Ю. Бабаскін має значний науковий потенціал, вирізняється принциповістю, прагненням до самовдосконалення. Наразі сферою його наукових інтересів є